

Korrigert budsjett 2024

Innstilling

1. Korrigert budsjett 2024 må sees i sammenheng med tidligere behandlet økonomi- og handlingsplan 2024-2027 (desember 2023) og behandlet nytt budsjett 2024 (juni 2024), slik at korrigert budsjett 2024 er endringer i forhold dette.
2. Korrigert Budsjett 2024 vedtas slik det fremgår av kommunedirektørens innstilling. Total netto bevilgning pr kommunalområder endres ihht dette.
3. Økonomiplan 2025-2027 oppdateres i tråd med vedtatt korrigert budsjett 2024
4. Fristen for publisering av økonomi- og handlingsplan 2025-2028 utsettes til 5 november som en konsekvens av at merarbeidet knyttet til budsjett 2024 har redusert fremdriften med budsjettprosessen 2025.

Bakgrunn

Viser til Statsforvalterens vedtak datert 23 august 2024.

Det vurderes at kommunen har lagt til grunn et inntektsnivå i tråd med RNB fra regjeringen, og andre inntekter i tråd med det den kan forvente. Inntektene er realistiske.

Videre vurderer statsforvalter, på bakgrunn av regnskapet for 2023 og regnskapsrapporten fra utgangen av juli, at det ikke er realistisk at bevilgningen er tilstrekkelig til å dekke utgiftene til disse tjenestene. På denne bakgrunn opphever vi den delen av vedtak 93/24 som omhandler årsbudsjettet for 2024. Lånerammen er godkjent. Kommunestyret må vedta nytt budsjett for 2024 med realistiske forutsetninger innen 20.september.

Saksfremstilling

Lovkravene til innholdet i vedtak om budsjett og økonomiplan er blant annet nedfelt i kommuneloven §14-4. I tredje ledd står det her at «Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.» Realismekravet innebærer at «inntekter og utgifter innarbeides med det som sannsynligvis må påregnes, ut fra alminnelige forventninger om utviklingen i eksterne faktorer og ut fra de bevilgninger og tiltak som kommunestyret eller fylkestinget vedtar i økonomiplanen og årsbudsjettet».

Statsforvalter begrunner opphevingen av vedtak 119/23 til Kragerø kommune at tjenesteområdet helse og omsorg ikke har fått tildelte realistiske rammer. Vurderingen bygget på vedtatt bevilgning, forbruk tidligere år, og vedtatte tiltak 2024. Regnskapet pr utgangen juli for kommunalområdet helse og omsorg trekker i retning av at rammen for tjenesteområdet helse og omsorg, inkludert budsjetterte effekt av vedtatte tiltak, likevel ikke er tilstrekkelig til å dekke utgiftene som kan påregnes til disse tjenestene. Det synes derfor svært usikkert om kommunen vil kunne klare å oppnå den budsjetterte effekten av tiltakene, mener statsforvalter i opphevelsen av budsjettvedtaket.

Statsforvalter vurderer videre at selv om kommunalområdet helse og omsorg er tilført midler i budsjett 2024 er det også flere innsparingstiltak som berører samme kommunalområdet. Blant

de vedtatte innsparingene i 2024 innen helse og omsorg er det beregnet redusert utgifter på 5 mill. kroner i turnusendringer og bemanningsplanlegging. Kommunen har forklart mye av merforbruket innen helse med bemanningssituasjonen og vikarbehovet. Dette har gitt et betydelig merforbruk tidligere. Rapporten fra første tertial 2024 trekker i retning av at dette også gjelder i år. I rapporten skriver kommunen om helse- og omsorgsområdet at «Kommunalområdet har en svært krevende drift, med merforbruk på de fleste tjenesteområder». For de fleste av tjenesteområdene forklares dette med høyt sykefravær, innleie av vikarer og overtidsbruk. Regnskapstallene pr. juli viser fortsatt et høyt merforbruk, og at kommunen så langt ikke har fått stoppet kostnadsveksten. Det er fortsatt tjenesteområdet helse og omsorg som har de største utfordringene. Det er stadig større behov for tjenester fordi befolkningen øker i de eldre gruppene. Det er viktig at kommunen lykkes med å få til en mer effektiv utnyttelse av personellet innen disse tjenestene.

Utgangspunktet for nye tiltak er budsjettvedtaket i kommunestyret 27 juni 2024. Statsforvalter gir en svært kort frist for å behandle budsjett 2024 på nytt. Det medfører at nye prosesser for å komme frem til nye tiltak i 2024 ikke lar seg gjennomføre. Kommunedirektøren benytter derfor i hovedsak vedtaket fra 27 juni som et utgangspunkt for å foreslå endringer i budsjett 2024. I tillegg trekkes det frem to nye tiltak som har vært til behandling tidligere. Drøftinger har vært gjennomført 2 september, noe som ikke er innenfor vanlige tidsfrister for drøftinger med tilhørende drøftingsgrunnlag. Tidsfristene er som nevnt veldig korte. Siden alle tiltak er kjent fra tidligere mener kommunedirektøren at en slik fremgangsmåte kan bli benyttet denne gangen.

Tabellen nedenfor viser alle endringer i budsjettvedtaket fra juni 2024.

		Økonomiplan 2024-2027	
Kom omr	Vedtaket nytt budsjett 2024 (juni 2024)	2024	2025
Felles	Utbytte Kragerø energi	- 5 000 000	-
Samfunn	Endring Kino til sesongdrift (juli, aug, nov, des)	200 000	750 000
Oppvekst	Fjerne generelt nedtrekk (rammekutt)	634 303	634 303
Helse og oms	Fjerne generelt nedtrekk (rammekutt)	893 162	893 162
Samfunn	Fjerne generelt nedtrekk (rammekutt)	369 531	369 531
Støtte og utv	Fjerne generelt nedtrekk (rammekutt)	82 142	82 142
Kom.dir	Fjerne generelt nedtrekk (rammekutt)	18 293	18 293
Politikk	Fjerne generelt nedtrekk (rammekutt)	16 819	16 819
Kom.dir	Dekning av underskudd Kragerø Fjordbåt selskap	2 550 000	-
Helse og oms	Avlastning i egen regi (alternativt tiltak - ikke kjøpe privatavlastning)	- 925 000	- 1 850 000
Oppvekst	Ikke reduksjon av miljøterapeuter i skole	350 000	1 400 000
Samfunn	Ikke Avvikle Parkvesenet	175 000	750 000
Samfunn	Parkering holder en stilling vakant ut året	- 200 000	-
Samfunn	Ikke redusert åpningstid/reduisert betjent bibliotek	438 000	1 750 000
Samfunn	Ingen redusert 20% stilling til korpsrekruttering	33 000	130 000
Oppvekst	Ikke stenge kom.barnehager hele julimåned, romjul, påske	500 000	1 200 000
Samfunn	Øke kontingent kasse 2024	60 000	-
Samfunn	Miljørådgiver stilling forsinket tilsettelse 2024	- 255 000	-
Kom.dir	Korreksjon reduksjon tilskudd næringsforeningen	200 000	200 000
Kom.dir	Økt reduksjon næringsaktivitet	- 200 000	-
	Sum	- 59 750	6 344 250
	Tiltak turnusendring (overtid/vikar)	- 5 000 000	- 7 000 000

Det er to kolonner under «økonomiplan 2024-2027» som viser vedtaket fra juni 27. Det er nye tiltak og tiltak fra kommunedirektørens innstilling som ikke ble vedtatt. Disse endringen er spesifisert i budsjettvedtaket. For 2024 gir det en total reduksjon på 59750 kroner. For 2024 er det tatt hensyn til inntekter som kun gjelder 2024. Effekten av tiltakene i 2025 og videre i økonomiplanperioden som ikke ble vedtatt i juni, viser at helårseffekten i 2025 kunne vært en kostnadsreduksjon på 6,3 mill. kroner. Det er for 2024 og 2025 vedtatt et effektiviseringstiltak på hhv 5 og 7 mill. kroner i turnusendringer, noe statsforvalter mener er urealistisk.

Tabellen nedenfor viser alle tiltak knyttet til kommunedirektørens innstilling til korrigeret budsjett 2024 i kolonnene under «nytt forslag til korr. Budsjett 2024 – innstilling»

		Nytt forslag til korr. budsjett 2024 -innstilling	
Kom omr	Forslag til korrigert budsjett 2024	2024	2025
Samfunn	Avvikle Kino	- 200 000	- 750 000
Oppvekst	Generelt nedtrekk (rammekutt)	- 634 303	- 634 303
Helse og oms	Generelt nedtrekk (rammekutt)	-	-
Samfunn	Generelt nedtrekk (rammekutt)	- 369 531	- 369 531
Støtte og utv	Generelt nedtrekk (rammekutt)	- 82 142	- 82 142
Kom.dir	Generelt nedtrekk (rammekutt)	- 18 293	- 18 293
Politikk	Generelt nedtrekk (rammekutt)	- 16 819	- 16 819
Oppvekst	Reduksjon av miljøterapeuter i skole	- 350 000	- 1 400 000
Samfunn	Avvikle Parkvesenet fra 2025		- 750 000
Samfunn	Redusert åpningstid/reduert betjent bibliotek	- 438 000	- 1 750 000
Samfunn	Redusert 20% stilling til korpsrekruttering	- 33 000	- 130 000
Oppvekst	Stenge kom.barnehager hele julimåned, romjul, påske	- 500 000	- 1 200 000
Samfunn	Ikke øke kontingent kasse 2024	- 60 000	-
Kom.dir	Reduksjon tilskudd næringsforeningen	- 200 000	- 1 000 000
	Delsum	- 2 902 088	- 8 101 088
	Nye tiltak		
Helse og oms	Reduksjon tomgangsleie gjennom oppsigelse leieavtale Stabbestad	0	- 1 900 000
Samfunn	Endring Husleie Kunstskolen	0	- 280 000
	Delsum endring ekstra budsjett	0	- 2 180 000
	Total endring ekstra budsjett	- 2 902 088	- 10 281 088
	Tiltak turnusendring (overtid/vikar)	- 5 000 000	- 7 000 000
	Reduserer tiltak turnus jfr endret vedtak nytt budsjett 2024	2 902 088	10 281 088
	Effekt tiltak turnustilpasninger (overtid/vikar)	- 2 097 912	3 281 088

Under kolonnene «Nytt forslag korr. Budsjett 2024» fremkommer kommunedirektørens innstilling til korreksjoner av budsjett 2024 og økonomiplan 2025-2027. Det er benyttet de samme tallene for 2024 som er beregnet tidligere, noe som er basert på at tiltakene kunne iverksettes etter vedtaket i juni. Effekten for 2024 vil bli noe lavere dersom dette iverksettes på grunnlag av et nytt vedtak i september.

I forslaget til korrigert budsjett 2024 legger kommunedirektøren vekt på at kommunalområdet helse og omsorg må styrkes. Endringer som blir forstått salderes mot tiltaket turnusendringer, slik at bevilgningen til kommunalområdet helse og omsorg kan styrkes. Det er nå kort tid igjen av 2024, slik at effekten i 2024 kan bli begrenset. I saken legges det vekt på at det viktigste er å vedta nye tiltak som kan gi full effekt i 2025.

Alle tiltak som står oppført i tabellen er beskrevet tidligere, inkl konsekvenser. Det vises til eget vedlegg. Det må bemerkes at avvikling av parkvesenet må sees i sammenheng med vedtatt tiltak at parkering holder en stilling vacant ut året (2024) noe som medførte at avvikling av parkvesenet ikke skulle gjennomføres i 2024. Innstillingen forutsetter at parkering gjennomfører tilsetting i 2025 og at parkvesenet avvikles i 2025. Når det gjelder tiltaket reduksjon av miljøterapeuter i skole må effekten av tiltaket sees i sammenheng med resultat og utfall i vedtak som omhandler en risikovurdering av skolene og påfølgende reduksjon av 5 stillinger i skole.

Alle tiltak under «Nytt forslag korr. Budsjett 2024» salderes mot tiltaket turnusendringer innen kommunalområdet helse og omsorg. Dette er et urealistisk tiltak. For 2024 kan konsekvensen av dette tiltaket reduseres med 2,9 mill. kroner, men i 2025 kan dette tiltaket blir styrket med 3,3 mill. kroner. Statsforvalter mener at bevilgningen til Helse og omsorg er for lave, slik at kommunedirektøren innstilling er at bevilgningene kan økes med et vedtak som er i tråd med innstillingen.

Det er tre tiltak under «Nytt forslag korr. Budsjett 2024» som trenger å bli forklart noe nærmere. Det er økt husleie for Kragerø kunstscole, fjerning av tomgangsleie på Stabbestad og reduksjon/opphevelse av tilskudd til næringsforingen. Alle tiltakene er også beskrevet i vedlegg.

Bakgrunnen for å foreslå disse tiltakene er konklusjonen fra statsforvalter for opphevelsen av budsjettvedtaket: «På bakgrunn av regnskapet for 2023 er det ikke åpenbart at den nye rammen ikke vil kunne være tilstrekkelig til å oppfylle minimumskrav til omfang og standard for tjenesten. Kommunestyret har vedtatt et betydelig omfang av innsparingstiltak innen sektoren, med budsjettrett effekt på 41,2 mill. kroner. Dette inkluderer tiltak fra vedtak 119/23 og vedtak 93/24. Kommunens egen regnskapsrapport fra utgangen av juli trekker likevel i retning av at disse tiltakene så langt ikke har hatt den ønskede effekten. Vi vurderer, på bakgrunn av regnskapet for 2023 og regnskapsrapporten fra utgangen av juli, at det ikke er realistisk at bevilgningen til helse og omsorg er tilstrekkelig til å dekke utgiftene til disse tjenestene».

Konsekvenser av økt husleie for Kragerø kunstscole AS ble behandlet siste gang av kommunestyret 29 september 2020. Husleien ble ikke endret i denne saken, men husleien ble satt opp med 100000 kroner i budsjettbehandlingen samme år. Husleien er nå totalt 220000, noe den har vært siden 2021. Husleien ble satt ned i 2017 fra 720000 kroner pr år til 120 000 kroner pr år, jfr sak 23/17. I tillegg ble opparbeidet husleiegjeld frem til 2017 slettet. Leieprisen på 720000 kroner pr år var satt med utgangspunkt i at det skulle dekke renter og avdrag knyttet til investeringen i oppgradering av bygget. Tilsvarende leier Kragerø kommune lokaler til biblioteket som er på 793 kvm til 1565 kr pr/kvm år som gir en årlig leieutgift for kommunen på totalt 1,2 mill. kroner. «Munchen» er et bygg med et leieareal på 1104 kvm, slik at et tilsvarende husleienivå ville medføre en husleie på 1,72 mill. kroner pr år. Det foreslås å øke husleien med 280000 kroner pr år til 500000 kroner pr år.

Ved Stabbestad omsorgsboliger er det pr august medgått 1,3 mill. kroner for å betale husleie for leiligheter som ikke er ibruk. Såkalt tomgangsleie. Det er et årsbudsjett på 1,9 mill kroner for tomgangsleie, men utgiften til dette vil bli 2,3 mill. kr for 2024. Tomgangsleie betales til boligstiftelsen. Dette er midler som kunne vært benyttet til andre områder innen helse og omsorg, f.eks til å dekke kostnader til vikarbruk og overtid. Alle beboere ved Stabbestad omsorgssenter er flyttet ut og leieavtalen med stiftelsen kan da sies opp. Avtalen med stiftelsen kan sies opp med tre måneders varsel. Dette vil redusere de regnskapsmessige kostnader for helse og omsorg med 2,3 mill. kroner og frigjøre 1,9 mill. kroner i budsjettmidler fra 2025 som kan benyttes til ordinær tjenesteproduksjon innen helse og omsorg. Stabbestad omsorgssenter består av flere bygninger. Ved alternativ bruk er det ikke behov for hovedhuset. Kragerø kommune kan etter en oppsigelse inngå samtaler med boligstiftelsen om leie av boliger etter behov.

I henhold til sak 147723-8 fra 2017 tilkjenner kommunestyret en årlig bevilgning/tilskudd (fra 2018) ved etablering av Kragerø Næringsforening på 1 mill. kroner. Det er ikke satt noen sluttdato på dette. Det er omforent at tilskuddet er knyttet til driften av Visit Kragerø og destinasjonsutvikling. Dette vil da bli en oppgave kommunen selv må overta.

Kommunedirektøren innstiller på at tilskuddet til næringsforeningen reduseres i 2024 og opphører i 2025. I den økonomiske situasjonen til Kragerø kommune vil det å opprettholde dette tilskuddet medføre at de kommunale tjenestene må bli redusert på andre områder for å kunne tilføre realistiske bevilgninger til kommunalområdet helse og omsorg.

Kommunedirektøren har rettet en henvendelse til Kragerø energi om det er mulig å få utbetalt et ekstra ordinært utbytte i 2024. Tilbakemeldingen er at dette lar seg ikke gjøre, men dette bør vurderes nærmere i forbindelse med budsjett 2025.

Kommunedirektørens vurdering

Kragerø kommune er i en utfordrende økonomiske situasjon. Det fremkommer også veldig tydelig i tilbakemeldingen fra statsforvalter når de opphever budsjett 2024 for andre gang. Det er åpenbart at å redusere driftsnivået til Kragerø kommune kommer til å bli vanskelig. Det blir vanskelig for ansatte, politikere og innbyggere. Det er et krav i kommuneloven at kommunens utgifter må være tilpasset inntektene. Nå har Kragerø kommune høyere utgifter enn inntekter og Kragerø kommune er nå avhengig av en betydelig kassakreditt for å dekke løpende utgifter. Dette er bakgrunnen for innstillingen i denne saken. Dersom de forslåtte tiltakene utsettes vil dette få konsekvenser for årsbudsjett 2025 ved at ytterligere tiltak må iverksettes for å redusere utgiftene.